

JEAN-YVES CALVEZ SJ

1927-2010

REIZENDE POLYGLOT

BEPLEITTE

ECONOMISCHE RECHTVAARDIGHEID

Het katholieke sociale denken verloor vorige week met de Franse jezuïet Jean-Yves Calvez een van zijn leidende denkers. De Leuvense ethicus Johan Verstraeten, gewoon hoogleraar van de faculteit Godgeleerdheid van de K.U.Leuven die hem als zijn belangrijkste leermeester beschouwt, schetst zijn portret.

Op maandag 11 januari overleed de Franse jezuïet en intellectueel Jean-Yves Calvez. Hij werd geboren op 3 februari 1927 en kreeg na studies in de wijsbegeerte, de politieke wetenschappen en de theologie in 1957 zijn priesterwijding. Hij legde zijn definitieve geloften af in 1961. De jezuïet Henri Madelin omschrijft hem als “een uitzonderlijke persoonlijkheid, volkomen internationaal, voortdurend op reis en in staat de taal van de ander te spreken”. Als polyglot doceerde Calvez moeiteloos in het Engels, Spaans, Italiaans en Russisch.

Als kenner van het marxisme publiceerde hij in 1956 het invloedrijke boek *La Pensée de Karl Marx*. Dat maakte hem tot een bevoorrechte katholieke gesprekspartner van linkse intellectuelen en politici in Frankrijk en het voormalige Oostblok. Nochtans was hij geen ideoloog, veeleer een man van de dialoog en de consensus. Door contacten met Pierre Hauptmann, de rector van het Institut Catholique de Paris waar hij vanaf 1965 doceerde, oefende Calvez een indirecte invloed uit op de tekst van de Pastorale Constitutie *Gaudium et Spes*.

Van 1967 tot 1971 was hij provinciaal van de Franse jezuiten en nadien, van 1971 tot 1983 assistent van pater generaal Pedro Arrupe. In die periode speelde hij een belangrijke rol in het op gang brengen van een fundamenteel veranderingsproces in de sociëteit van Jezus, dat haar tot een van de krachtigste actoren maakte in de strijd voor rechtvaardigheid en de optie voor de armen. Een van de meest inspirerende boeken over het leven en werk van de ten onrechte door sommigen gewantrouwe generaal Arrupe werd door hem geschreven: *Le père Arrupe. L'église après le concile*.

Op verzoek van kardinaal Johannes Willebrands, de voorzitter van de Pauselijke raad voor de eenheid onder de christenen, voerde Calvez al ten tijde van de voormalige Sovjet-Unie gesprekken met de Russisch orthodoxe kerk. Hij bleef tot zeer onlangs zijn contacten met de orthodoxe kerk onderhouden, wat onder meer blijkt uit een dialoogproject over de sociale leer in 2006: *Eglise et économie. Voix orthodoxes russes, voix catholique romaines*. Op verzoek van kardinaal Willebrands reisde Calvez ook naar China.

Minstens jaarlijks bezocht hij Latijns Amerika, waar hij zelfs op hoge leeftijd niet alleen lezingen gaf, maar ook retraites aan vooraanstaande politici. Vanaf 1983 gaf hij les in Argentinië en vanaf 1995 doceerde hij aan het Centre Sèvres in Parijs. Calvez was ook lid van de raad van bestuur van de universiteit van Georgetown.

De meeste mensen kennen Calvez als de auteur van talrijke boeken over de sociale leer van de kerk. Zijn lijvige boek over de geschiedenis van deze leer uit 1961, *Eglise et société économique. L'enseignement social des papes de Léon XIII à Pie XII*, dat hij met jezuïet Jacques Perrin schreef, is zonder meer een standaardwerk. Calvez had vooral oog voor de implicaties van de sociale leer voor het denken over arbeid, economie en ontwikkeling. Hij begeleidde het denkproces van de Franse bisschoppen over economische rechtvaardigheid, wat in 1987 uitmondde in de publicatie van *Sur l'économie. La parole au peuple de Dieu*. Met een kritische blik analyseerde hij in *Les silences de la doctrine sociale catholique* de tekortkomingen van de sociale leer van de kerk. Hij werkte mee aan de Franse 'semaines sociales' en werd geconsulteerd door vooraanstaande politici en economen, onder wie de oud-voorzitter van het IMF, Michel Camdessus.

Calvez was de minzaamheid in persoon, had een open geest, was een graag geziene gast en een aangename tafelgenoot naar wie met genoegen werd geluisterd, maar die evenzeer ook naar anderen kon luisteren. Hij was een levend geheugen van de naoorlogse kerkgeschiedenis en een trouwe collega. Hij nam deel aan de internationale colloquia en expertseminaries van het Centrum voor de studie van de sociale leer van de kerk dat is verbonden aan de faculteit Godgeleerdheid van de K.U. Leuven, waar hij zowat de mentor werd van een nieuwe generatie. Zelf beschouw ik hem als mijn belangrijkste leermeester voor het katholieke sociale denken. Wij zullen deze waarachtige compagnon van Jezus en integere intellectueel missen

Johan Verstraeten

Met dank aan Tertio